

Štev. 11.

V Ljubljani, 1. listopada 1905.

Leto VI.

Dobroradi.

Po narodni pravljici.

Pod lipo tam sredi vasi
zbor kmetiških dedov sedi.
Kot gozdič večerni šepeče,
še slajše pogovor jim teče.

O vojskah, o drugih vestéh,
o slabih današnjih dneh,
o prošlosti govorijo,
nazaj si je zopet želijo.

„Oj, v časih nekdanjih ta kraj
drugačen je bil kot sedaj!
Kar ded mi pokojni je pravil,
da res je, za pipo bi stavil . . .“

Tako je Urbanek začel,
ki vso je že vas preživel.
In kmetje so rekli mu sesti,
da pravil bi davne povesti.

Pa sede Urbanek med nje
in pipico prime v roké;
po zbranih okolo pogleda,
in teči začne mu beseda:

Ej, kmetje zares so nekda
na zemlji imeli že raj;
brez dela je polje rodilo
in samo se jim je gnojilo.

Če kmetič bi rad bil sejal —
že nekdo mu je izoral.
Vsa žita, lepo dozorela,
nevidna je roka požela.

To striček je bil Dobrorad,
ki hodil je kmetom orat.
Bil njemu je gozd domovina,
jeleni in srne živina.

Nekoč kmet medveda je vjel,
ki plesati je umel:
kdorkoli se z njim je izkusil,
do krvi si peté je obrusil . . .

In slednjič še v črno goró
po Dobrorada gredó.
A Dobrorad ni seveda
poznal kosmatínca medveda.

Za šalo gre striček na ples,
a medved ga prime zares . . .
Kot z metlo okrog z njim opleta,
da strah Dobrorada spreleta.

Razbit, razmesarjen kot gad
zbeži na svoj dom Dobrorad.
Nazaj ga nikdar več ni bilo,
ker ljudstvo je to mu storilo.

Ko prišel spet dela je čas —
Dobroradov ni bilo več v vas.
In prej rodovitne njive
pokrile so puste koprive.

Tako nehvaležnost sveta
rodila je vsa ta gorjá,
ki danes nas tarejo kmete —
potomce pravične osvete . . .

Borisov.

Videl je angelca . . .

Spisal Juraj Pangrac.

Umazani berač Vrbek je spal pijan pod zeleno bukviyo onkraj potoka. Muhe in mušice so brenčale krog njegove glave in posedale po rokah, licih, nošu . . . Brenclji in komarji so ga vbadali in mu puščali kri, a pijanček se ne zgane: ves čas spi in smrči kakor pozimi medved v brlogu. Ko pa prisije popoldansko solnce pod zeleno bukev ter se upro njega topli žarki prav v izpito obličje beračevo, se Vrbek vendarle predrami. A preden more zaznati, kje pravzaprav počivajo njegovega rojstva kosti, vsega vajene in v vsem utrjene, se preobrne možakar na drugo stran. In da bi ga nadležno solnce ne motilo, si potisne klobuk na oči. Roka njegova je bila namreč že izučena; brsk — brsk — brsk! — je brskala in grabila po koreninah, po zemlji, po listju . . . In prsti so ujeli beračevo razcvelo pokrivalo ter ga sami od sebe potisnili Vrbku na oči. In tako je bil rešen berač sitnih komarjev in muh in mušic ter obvarovan pred nadležnimi solnčnimi žarki: pod zaščitom svojega klobuka je Vrbek iznova trdno zaspal; smrčal je, kakor da bi kdo vlekel tri drete . . .

A zlati solnčni žarki so se bili menda zakleli danes. Naj velja, kar drago, nemarnega pijanca morajo spraviti na noge!

No, to ni bilo težko delo. Zob časa je bil namreč prevrtal v beračev klobuk dobršno luknjo.

Hudomušni žarki zatrepečejo od same nagajivosti, ko opazijo to luknjo. V polnem številu se ulijejo skozi odprtino pod klobuk ter zasvetijo z vso gorkoto beraču ravno v oči. Berača zašegeče in zapeče tako jako, da puhne pokrivalo v stran in — kakor da bi ga pičil gad — skoči naglo pokonci.

„Hu-hu-hu! A-hú, a-hú, a-hú!“ je pihal tedaj Vrbek ter nemirno stopical semintja kakor na iglah. Mencal si je venomer krvave oči ter se vzravnal pokonci. Hipoma pa zgrabi za svojo gorjačo, vrže malho preko ramen ter se opotekajoč in zdehajoč odpravi dalje.

No, solnčni žarki se le niso zaman zakleli, saj so le spravili moža pokonci . . .

Prijetno so dehtele gozdne cvetke poleg pota ter v vsem svojem čaru zmajavale mehke glavice v vetru, a beraču še mar niso bile. In prijetno so se zigravale hitre ribice v potoku in blesketale v ljubem solncu, a on jih še pogledal ni . . . In drobne ptičke! Kako prijazno so skakljale z vejice

na vejico ter ljubko in milo žvrgolele. Razveseliti bi morale srce vsakomur, a beraču se ni zvedrilo čelo: čmerno je drsal in se metal dalje po koreninasti poti kraj gozda. In vedno je momljal sam s seboj in govoril čudne reči, sam Bog ve, kaj . . . In ko zagledajo njegove trudne in krvave oči lepo belo hišo, se prične hudovati naglas in celo preklinjati, preklinjati grdo in robato ter groziti s svojo gorjačo, sam Bog ve, komu . . . Morda mu ni bilo všeč, da so drugi imeli svoj dom ter prebivali v lepih belih hišah; on pa se je moral vlačiti in potikati po svetu kakor izgubljen sin in še srečen je moral biti, da je dobil v hlevu pri živini prenočišče za eno noč . . . Res, lisica ima svoj brlog in ptica svoje gnezdo, a on pa nima, kamor bi položil svojo glavo! . . . In to ga je jezilo. Zato je klel in se rotil. Sreče drugih ni mogel prenesti, lepe bele hiše ni smel videti . . . Nosil je pač berač v svojem grešnem srcu grešno, črno dušo . . . In s to črno, grešno dušo se je bližal oni lepi beli hiši . . . S to grešno, črno dušo in s kletvijo v ustih in z gorjačo v roki se je bližal . . .

In v oni lepi beli hiši je spala drobna Stanka. Trdno je spala. A solnce se je nižalo, nižalo, in žarki so silili, silili skozi zastrito okno in na posled pokukali v sobo prav tja v nedolžni nje obrazek.

Stanka se zbudi. Odpre očesca, mila kot zvezdice, ter zagleda nad svojo posteljico podobo angela varuha in cvetice, ki mu jih je nanosila. Pobožno naredi sveti križ in poskoči veselo iz postelje. Na oknu v posodi so plavale ribice, aj, ribice živobarvane. „Kruhka, kruhka!“ zakličejo njena usteca usmiljeno. In že drobijo njeni drobni prstki kosilce lačnim živalcam. In prijetni, sladki občutki se zbude v Stankinem drobnem srčecu, ko gledajo njene strmeče oči, kako hlastno se podé ljube ribice za belim kruhkóm, za drobnimi drobtinicami . . . Zdaj se zbudi kanarček v gajbici. Kljunček in glavca in nožice se pokažejo. „Eh, ti moj kanarček!“ se mu posmeje Stanka. A kanarček se razkorači na palčici, odpre svoj kljunček in zažvrgoli veselo in glasno, da je odmevalo po sobi. Nato pogleda po dekletcu, ki mu je prinesla cukrčka, in počinka hvaležno z drobno glavico, češ, dobra mi je Stanka, dobra! In še zapraska z drobnimi krempljčki kakor da bi hotel podpisati, da je res to, kar je rekel: da mu je Stanka dobra, dobra. In v znamenje hvaležnosti še eno zapoje, glasno, da je odmevalo od vseh štirih sten v sobi, in tako ljubko, da je kar obstala Stanka ob gajbici in kazala s prstkom v ptička in cvrčala za njim: „Ti, ti, ti! Moj, moj, moj! . . .“ In ko je ptiček tako lepo pel, je zaželela dobra Stanka, da bi ga tudi drugi slišali. Zato je zaklicala, zato je zavpila: „Mama, ata! Teta, stric! Ata, mama! . . .“ In priklicala je mamo. In ko je vstopila mama v sobo, je Stanka vsa srečna stekla k nji, jo prijela za roko ter gledajoč in kažoč na ptička, ki je še vedno žvrgolel, govorila in cvrčala: „Ptiček, ptiček, ptiček! Moj, moj, moj!“

Mama se je nasmehljala ter rekla: „Ptiček, ptiček, ptiček — tvoj, tvoj, tvoj! A ta ptiček“ — pokazala je na Stanko — „moj, moj, moj!“ Tako je rekla in vzela hčerko v naročje in jo pritiskala na srce in še vedno govorila: „A ta ptiček — moj, moj, moj!“

Začujejo se težki, drsajoči koraki v veži. Pijani in umazani berač Vrbek se je privlekel v lepo belo hišo in prosil usmiljenja.

„Mama, možek je, ubog možek,“ je rekla zdaj Stanka kakor vselej, kadar so ji počili na uho taki koraki. In mama ji je prikimala in dejala: „Boš pa nesla milodar možku!“

Oblekla je zdaj Stanko naglo v lepo belo haljico. Lepi zlati laski so ji padali po ramah in plapolali v zraku. Ko je pomolila mami ročico ter gledala tako zaupljivo in tako proseče mami v obraz, je bila videti kakor angel . . . „Boš pa nesla milodar možku,“ je rekla še enkrat mama, segla v denarnico ter ji naštela štiri svetle novce na roko. In s temi novci je odhitela Stanka v vežo.

Berač je molil. Sveto molitev so izgovarjala njegova usta, a ta molitev ni prihajala od srca . . . Na jeziku svete besede, a v srcu denar, svetli novci, ki mu jih je nesla Stanka . . .

„Nate, možek, vbogajme!“

Berač pogleda in osupne . . . Roka, ki jo je pomolil po daru, mu omahne. On sam ohlapne; zakaj hipoma začuti veliko težo na svojih ramah ter stori korak nazaj. V hipu postane trezen kakor še nikoli prej. Težke, mučne misli se mu pode po glavi, pri srcu pa mu postane težko, da nikoli tako. Zdajci zaihti kakor otrok ter venomer zroč v Stanko povzdigne roke in srce ter zavpije z velikim glasom: „O, angelc nebeški! . . .“

Videl je angelca! . . .

Iz Stanke je gledal. Njena lepa duša, njena sveta duša — njen angelc je gledal iz Stanke . . . In tega angelca je bil zagledal berač, tega angelca, ki je gledal s prstkov, z lic, iz očes, iz Stanke . . . In prestrašil se ga je; zakaj s prstkov in rok je lila angelcu milost in usmiljenje, z lic in iz oči blagost, svetost . . . a on pa je bil grešen človek . . . In umaknil se je za korak nazaj; zakaj berač je bil grd, umazan človek in je stal tako blizu svetega angelca . . . Prestrašil se je angelca in stopil je za korak nazaj — da bi zbežal in ušel. A pogled na angelca je ranil njegovo dušo, njegovo ubogo dušo. In noge so postale težje od svinca in ni mogel zbežati . . . Tedaj ga je pa pretreslo po vseh udih, in luskinе so padle z njegovega srca in mrena z njegovih oči, in izpregledal je in se kesal . . . In duša beračeva je zatrepetala v svetem strahu in z velikim glasom zavpila: „O, angelc nebeški! — Usmiljenje, usmiljenje, veliki Bog! . . .“ In povetil je glavo berač in zakril obraz in na zidu sloneč, pretakal bridke solze . . .

In ko se je razjokal, mu je postalo lažje pri srcu, in tudi noge so postale lažje. Tedaj pa je zbežal berač proč od angelca nebeškega, tedaj pa je izginil iz lepe bele hiše . . .

Plaho je priskakala Stanka k mami, se ji ovila okrog vratu in zaihtela: „Mama, možek joka, možek je siromak . . .“ Mama je pa rekla: „Ti boš pa pridna in boš ljubila svoje starše, da boš dolgo živela in se ti bo dobro godilo na zemlji!“

Stanki se je to zdelo samo ob sebi umljivo, vendar prikima molče ter vpraša: „Ali ni ljubil možek svojih staršev, mama, da se mu slabo godi

in joka?“ — „Ni jih ljubil!“ ji je odgovorila mama. „Ni jih ljubil, nego pahnil jih je v starosti in onemoglosti od sebe ter jih vrgel čez prag, ko ni več pričakoval dobrot iz njihovih dobrih rok, ko je bil že vse imetje izžel iz njih . . . In odšli so starši od sina, odšli v globoki žalosti in bridkosti, in nikoli več jih ni bilo nazaj, izginili so za vedno nehvaležnega sina očem: a z njimi je izginil tudi blagoslov božji, ki se ni nikdar več povrnil . . . In na mesto blagoslova je prišlo prekletstvo božje nad sina, ki ni slušal četrte božje zapovedi, ki se glasi: „Spoštuj očeta in mater, da boš dolgo živel in da se ti bo dobro godilo na zemlji! . . .“ In prejšnji imoviti Vrbek postane čez noč — berač . . . Naša hiša je bila nekdanj njegova. Na javni dražbi jo je kupil naš oče.“

Stanko obide sveta groza. „Mama, mama! Moja zlata mama!“ kliče ter se je oklene tem tesneje okolo vratu. In mama je vedela, čeprav ji ni Stanka razodela tega iznova, da je in ostane drobno srčece hčerkino vedno mamino in da je to srčece ne bo nikdar izdalo . . . In tega je bila mama vesela.

Berač Vrbek je bežal, bežal proč od lepe bele hiše . . . Peklo in žgalo ga je v srcu, odkar so videle njegove grešne oči lepo sveto dušo angelca, ki mu je delil milost . . . Ni imel miru ne pokoja, odkar je ranila lepota in milina angelca njegovo dušo . . . Zato je bežal, bežal proč od lepe bele hiše . . . in se trkal na prsa in vpil k Bogu: „Usmiljenje, usmiljenje, veliki Bog! Usmiljenje, usmiljenje, usmiljeni Bog! . . .“

Tam na razprostranem polju sredi širnih njiv stoji na samoti zapuščeno znamenje. In na tem znamenju, strohnelem in preperelem, visi med zemljo in nebom na križ pribit Kristus, s trnjevo krono na sveti glavi in z odprtimi ranami po vsem telesu.

Vrbek je pribežal na razprostrano polje in se zatekel h Kristusu na samoti. „Kristus, Sin živega Boga, usmili se me!“ vpije v svoji veliki žalosti in se vrže h Kristusovim svetim nogam, ki jih moči s solzami pokore. „Kristus, Sin živega Boga, usmili se me, prizanesi mi, odpusti! . . .“ vpije pod križem ves skesan in se trka na prsi in se še ne upa pogledati v Kristusa na križu . . .

Pravkar se je nagnilo solnce k zatonu, in krasna večerna zarja se jame prikazovati na jasnem večernem nebu. Oh, da bi se tudi v beračevem srcu prikazala zarja, zarja vere in upanja! . . .

* * *

Ko je prišla zopet pomlad v deželo, in so oživele cvetke po tratah in ribice v potoku in ptičke na vejah, je dejal Vrbek, ki je grabil listje izpod zelene bukve onkraj potoka, tako je dejal: „Oh, kako lepo je na svetu, na tem božjem svetu . . . kako lepo! . . . Nekdanj ni bilo tako! — Bog čuvaj Stanko, angelca nebeškega, ki mi je prinesla mir in srečo . . .“

In zamislil se je Vrbek . . .

Od tedaj, ko je prosil v oni lepi beli hiši za milodar, ni več popival. Svetle novce, ki jih je dobil od Stanke, je potisnil globoko v mošnjiček

ter ga tesno zadrnil. Teh novcev se ni nikdar dotaknil. Kadar je priberačil poleg teh več kot 4 novce, je dal, kar jih je bilo več, prvemu, ki ga je srečal in ki je bil potrebnejši od njega. . . . In teh je bilo veliko, takih je srečaval mnogo . . .

Ker ni popival, ni izgubljal moči in kmalu je bil zopet sposoben za delo. Beračenje se mu je tedaj zastudilo. Poprosi na vasi, da bi ga vzeli v delo. Radi so ga vzeli, ker so potrebovali delavcev in so slišali v zadnjem času lepe reči o njem.

Ponudili so mu zavetje tudi v lepi beli hiši, a Vrbek se ni mogel odločiti, da bi se nastanil tamkaj. Ni se zbal trpljenja, ki bi ga povzročila zavest, da je bil nekda on gospodar lepe bele hiše, saj je delal pokoro: a kraja, kjer so zazrle njega grešne oči Stankino sveto dušo, ni mogel več prestopiti; svetega angelca se je bala njegova duša . . . Zato je ostal rajši na vasi. In od tam je gledal na lepo belo hišo in delal pokoro . . . In mir in sreča sta se vračala v njegovo dušo. In od tam je gledal na lepo belo hišo in sklepal roke in molil poln hvaležnosti za angelca nebeškega, za Stanko, ki mu je prinesla mir in srečo. . . .

Zavel je veter, in v zeleni bukvi je završalo. Vrbek se predrami iz zamišljenosti. „Oh, kako je lepo na božjem svetu!“ vzklikne, ter pogleda na ono stran, kjer stoji lepa bela hiša. In iz srca se mu dviga goreča molitev za angelca nebeškega, za Stanko, ki mu je prinesla mir in srečo. . . .

Prijateljev Muha.

Spisal Andrej Rapč.

Oni dan sem šel obiskat prijatelja. Dolgo sem se bil že pripravljati na ta obisk, ali vedno je prišlo kaj vmes, tako da nikdar nisem utegnil iti. Tisti dan pa je bil lep. Po gozdu se je zibala orumenela praprot v vonjivem zraku. V greh bi si štel, če bi ob takem vremenu sedel doma. K prijatelju sem tedaj šel. Pa saj nisem bil sam. Trije smo bili. Pa smo lezli po visokih stopnicah gor k na hribu stoječi cerkvi v S . . . , da odondot uživamo prekrasen razgled po lepe doline krasnem polju, travnikih in vodah.

„Kaj pa to?!“ se je razjezil tovariš Miha in odskočil v stran, kot bi ga pičil gad. Prav majhen glasek, rezek glasek je bil čuti pod njegovimi nogami. Med njimi se je motovilila majhna črna kepica. Debela je bila in štiri noge je imela, prav majhen, ljubezniv gobček, mala ušesca, pa lajala je. Prijateljev Muha je zalotil tujce in takoj pokazal, da je tem stopnicam in temu razgledu — dasi majhen — vendar hud pa zvest gospodar. Do solz sva se nasmejala druga dva, ko sva gledala tovariša, kako je stopical semintja, malo boječ se, prititi v dotiko z Muhovimi zobmi, bolj pa še, da

bi te ljubke kepice ne pohodil, ki mu je tiščala pod noge ter ljubko bevskala. Ogibal se je in ogibal, naposled pa se je izpotaknil. Telebil je kot je bil dolg in širok na tla. O joh, preloh! Muha je obstal ob znamenju svoje zmage in mirno gledal, kako je tovariš Miha pobiral svojega rojstva

kosti po strmih stopnicah. Pa je Muha pogledal tudi naju, ki ga pravzaprav nisva več dosti videla zaradi solz, ki jih je nama smeh posilil v oči, češ: Ali sta videla, kaj zna Muha?! . . . Toliko nasmejaj se že leta nisem kot takrat, pa sem bil tudi sam s sabo zadovoljen po onem smehu, zakaj smeh — črez mero seveda ne — je človeškemu zdravju koristen.

„Pohodil bi bil mrcino, sem pa rajši padel,“ tako se je izgovarjal tovariš in se sam smejal in jezil — vse obenem.

Gori na vrhu stopnic tik cerkve sta stali dve gospe. Že prej sem napol slišal sumljive glasove, ki so naznanjali smeh, a pazil nisem toliko in tudi, kot pravim, le napol slišal.

Neznanska je morala biti za njiju ta zabava. Pa sta bili tudi polni solz samega smeha. Bliže smo pristopili. Pred nami jo je ubral Muha. Prijateljevo gospo smo dobili gori.

„Na pomoč sem vam hotela, pa se smehu nisem mogla ni za korak prestopiti,“ se je opravičevala gospa in zopet smo se smejali vsi. Oni dan nam je bil določen samo za smeh.

Po drugi strani se je prikazal prijatelj. Pripovedovanje o Muhovem junaštvu in končni zmagi. In zopet le smeh in smeh.

„Muha!“ ga je poklical gospodar. Ali je dvignil majhno glavico pa skočil in poredno — pametno gledal gospodarja v obraz, pa zopet svojega nasprotnika, tovariša Miho, pa skakal semintja, da bi človek mislil: še Muha se jame naglas smejati samega veselja nad imenitno mislijo, ki se mu je bila porodila prej v pretkani glavici: da je napadel tovariša Miho.

Tisti večer nam je Muha na povelje gospodarjevo pokazal vse svoje umetnosti, in teh ni bilo malo. Kihal je, kašljal je in krehal je, kakor da mu je kdo nasul popra v nos, govoril je, prosil je, po dveh nogah je hodil, kamen je lovil, črez roko in nogo je skakal in kaj vem, kaj je še vse znal pokazati. Kaj mičen je bil prizor, ko je Muha objel prijateljevo hčerko z drobnimi tačicami in jo poljubil na — nos. To je bilo zopet smeha.

Miha, ki ga je bil prej Muha ugnal na stopnicah v kozji rog, je z zanimanjem gledal umetnije Muhove. Sedaj sta bila že skoro prijatelja. Pa se je Miha postavil pred Muho in mu zapovedal v gospodarjevem glasu govoriti. Menite, da se je Muha za to zapoved kaj zmenil, kali? Nič, prav nič! Še z ušesi ni pomigal. Pa mu je zapovedal kihati. No, da! Tu mu je Muha pravo zagodel. Pomahal je z repom, poredno pogledal in pomolil mu jezik iz gobčka, češ: Kaj mi boš ti zapovedoval. No, proti taki nevljudnosti in svojeglavnosti ni bilo nič napraviti. Ali smejali smo se, to smo se smejali.

Pred par tedni je Muha obhajal že svoje peto rojstveno leto. Kakor sem čul, so mu napravili takrat veliko gostijo. Pa saj kaj takega Muha tudi zasluži. Z Milico sta skupaj obedovala, a Muha je bil toliko nadležen, da je razlil sladko mleko Milici in — sebi.

Uči se Muha še vedno rad. Poln je veselja in muh. Ko zvem zopet kaj novega o njem, pa vam sporočim, mladi bralci, če vam bo prijateljjev Muha po tem popisu tako ugajal, kot je ugajal meni. Dotlej pa pridni in zdravi!

Kako sem potoval v Rusijo.

Napisal *Ferd. L. Tuma.*

(Konec.)

X.

Proti večeru prvega dne iščeva zobozdravnika. Po dolgem izpraševanju nama pokaže star Žid hišo, v kateri sva smela upati dobiti zaželenega „dentista“. Vstopiva v nasade, ki se razprostirajo pred hišo, hodiva po dolgem mostovžu, vendar nikjer žive duše. Naposled dobiva žensko, ki nama pove vsa prestrašena v slabi nemščini, da ni dr. Schwaba doma. Ko pa hočeva na cesto, naju zgrabi trojica policajev pod osebnim vodstvom višjega stražnika, kakor se je imenoval sam: seržent majór. Kazala sva z rokami, izpraševala jih nemški, ruski, francoski in angleški, kaj naj to pomeni — ali nihče naju ne razume. Privedejo naju na stražnico. Zaradi najinega odločnega nastopa pripeljejo tolmača. In zvedela sva sledeče: Zaradi strahu pred vlomi je strogo zabranjeno stopiti v zasebno hišo od trenutka, ko pade mrak na zemljo. Tudi če so vežne duri na stečaj odprte, moraš pozvoniti in počakati, da pride dvornik, ki te vpraša, kaj hočeš, in te odvede potem v hišo. Ker pa sva bila tujca in je bila najina nedolžnost očitna, sva bila brez kazni odpuščena.

Drugo noč prenočiva v obrežnem hotelu, odkoder sva imela krasen razgled po luki in po skladiščih za blago, ki jih stoji kar celo mesto. Vso noč čujeva žvižganje in brlizganje. Zdaj tu, zdaj tam. In med ozkimi ulicami skladišč smukne časih temna postava. Na najino vprašanje prihodnjega jutra nama povedo zopet sledeče: V skladiščih je ponoči toliko tiho — tapcev in tatov, da je policija proti njih drznosti docela brez moči. Stražnik se vstopi pod svetilko, odkoder se ne upa geniti in meni oplaiti z žvižganjem sumljive postave, ki jih vidi oddaleč, pa je vesel, da ne pride z njimi v nobeno dotiko, ker ve, da mu lahko pojde za življenje.

Ker sva morala čakati na ladjo, ki naju popelje preko Črnega morja v Rusijo, cele tri dni, sva imela tudi dovolj prilike, si ogledati še najbližjo okolico. Izmed obilnih posebnosti naj omenim le strašno zanemarjene okoličanske vasi, kjer se izteka vse blato in ves gnoj navadno pred hiše, ki tiče napol v vlažnih tleh, kjer rastejo in žive otroci v najbližji družbi

prašičev, ki hodijo po ondotnih ulicah kakor pri nas psi in si iščejo hrane, kjer jo pač morejo dobiti. Kakor se ne meni slovenski kmet za svoje kokoši, tako tudi Rumuni ne skrbijo za svoje prašiče. V okolici mesta leži tudi več plitvih jezer, izmed katerih je največje Bratiš-jezero s površino sto kvadratnih kilometrov, ki je bilo nekdanje bogato rib, a je danes že tako izsušeno, da sva prekoračila v dveh urah celo jezero — peš!

Ker že omenjam na tolikih mestih Žide, naj napišem še nekatere zanimive stvari, o katerih sem se prepričal na licu mesta in ki izpričujejo več kakor dovolj, kako močno življenjsko silo ima brezdomovinec — Žid.

Pri nas razumevamo navadno pod besedo Žid bogatina, ki sedi na kupih zlata. Kdor pa pride v te rumunske kraje (in kakor sem videl podobno tudi v Rusiji), spozna prav kmalu, da je tu največji trpin ravno Žid. Toda vzlic vsemu siromaštvu in obupnemu pomanjkanju se je pomnožilo tekom sto let število Severne Rumunije — Moldavije — od dvanajsttisoč na celih dvestotisoč, dasi se jih je mnogo izselilo in jih je odšlo v samo Valahijo nad petdesettisoč! Državlanske pravice ne dobi v Rumuniji malodane noben Žid, in če se vendar kdaj zgodi, mora privoliti v to od slučaja do slučaja državna zbornica. V stalni vojski je le 1562 Židov, in v tuško-ruski vojni, ki jo omenjam že zgoraj, je padla le četvorica Židov, ostalih 883 pa se je borilo tako hrabro, da so jih sprejeli celo med državljane. Kakor Rumuncem, tako je tudi Židom najbolj priljubljena jed čebula in česenj. In če je res, kar sem bral v francoski knjižici, ki jo je napisal prav iste dni Verax, je dobiti temu vzrok v ondotnih podnebnih, klimatičnih razmerah.

Tretjega dne odstaviva rumunska tla. Prožil se je pod nama dolg, ozek mostič, in stopila sva na rusko ladjo, ki je naju imela ponesti proti Odesi, na „Rusa“. Ladjino ime je z ruskimi črkami napisano tako: Руб.

Slišala sva okrog sebe govorico, ki je jako slična slovenskemu jeziku, in ni bilo dolgo, že sva se seznanila z ruskimi potniki, ki so sedeli na ladji. O našem slovenskem narodu pa ni imel nihče niti pojma . . .

Dunav se izliva v treh rokavih v Črno morje, vendar je za plovbo pripraven le srednji, ali tudi tega je bilo treba marsikje umetno popraviti, tako da zasluži ta rokav prav po pravici ime Sulina kanal; Sulina imenovan, ker leži ob njem mestece istega imena. V širokost ima nekaj nad 100 m, globok je približno desetino tega.

Divji je svet, po katerem teče Dunav, preden se ne izliva v morje. Tla, večja kakor je ljubljansko Barje, so prekržana z nebroj manjšimi rokavi Dunava, in med njimi se razprostirajo celi gozdovi samega bičevja in trstja, tako visoko, da se skrije jezdec s konjem vred v njih. Nad tem zapuščenim močvirjem pa krožijo roji povodnih in pomorskih ptic.

Ker je izliv Dunava že petdeset let odprt ladjam vseh narodov vsega sveta — glasom posebnega sklepa pariškega miru, ki je storil 1856. leta konec krimski vojski — in so ta tla pod varstvom evropskih veselil, je umevno, da ni nikogar, ki bi skrbel malo več za te ob izlivu ležeče zane-marjene in zapuščene kraje. Javno nadzorstvo pa je prepuščeno veliki

„evropski podunavski komisiji“, ki ima svoj sedež v Sulini, kjer se ladja ustavi, naloži premog, čaka novih potnikov in prelaga blago.

Sulina stoji prav tik izliva Dunava v morje. Mesto ima prebivalcev kakor Idrija na Kranjskem, tvorijo ga pa Rusi, Rumuni in Turki, ki imajo tu dvoje svojih cerkvá, mošeje imenovanih, z vitkimi stolpiči, minareti, iz katerih kliče vsak dan po petkrat turški duhovnik — muecin imenovan — svoje vernike k molitvi. Te mošeje so manjše, nekake „medžije“, t. j. molitvene hiše. Večje mošeje imenujejo „džamije“. Medžij in džamij je n. pr. v Carigradu 895!

V Sulini smo stali celih pet ur, ker smo čakali ladje iz Štambula, kakor imenujejo Carigrad s turškim imenom. Ob sedmih zvečer pa je zapiskala parna brlizga, ladja se je pričela pomikati med ključema, ki štrlita vsak vsaj po tisoč metrov daleč v morje, izprva počasi in potem vedno hitreje. Vozili smo se mimo treh svetilnikov, ki stoje ob vstopu v lukó, in že je bilo pod nami mehko vodovje viharnega Črnega morja.

Ladja je plula proti Odesi. Imeli smo noč. In ko vstaja jutranji dan, gledam od daleč kraje, ki so bili opustošeni ob zadnjih homatijah v Odesi . . .

*

Tako sem vam pripovedoval o svoji poti do Rusije. In če ostanete pridni, se oglasim zopet v „Zvončku“ in vam povem, kako se mi je godilo v Rusiji sami — ali pa kaj podobnega. Saj je naše življenje tako lepo — samo da ima človek tudi oči, ki zna z njimi dostojno ceniti in se veseliti prirodnih lepot!

„A jaz je nimam več . . .“

Spisal F. G. Hrastničan.

Isti dan pred Vsemi svetniki je stopil gospod učitelj resnega obraza v šolsko sobo. Učenci so to takoj zapazili in začudeno so se spogledali. Saj druge dneve je gospod učitelj tako vesel, a danes mu sije žalost s sicer vedno jasnega lica. Po dokončani molitvi pa je stopil tja pred črno šolsko tablo in se nekoliko krat ozrl po učilnici. Učencem pa se je zdel v tem trenutku gospod učitelj še žalostnejši, in sedeli so popolnoma mirni na svojih prostorih ter čakali, kaj jim pač pove preljubljeni gospod učitelj . . .

Tedaj pa izpregovori:

„Ljubi moji otroci! Žalosten, jako žalosten dan za vesoljno človeštvo se bliža. Jutri namreč je dan Vseh svetnikov, dan poln žalosti in toge . . . Marsikdo namreč, ki je morda pred enim letom še gledal v dobrotljivi obraz svojih staršev, znancev ali prijateljev, se čuti jutrišnji dan tako

zapuščenega in samega ... Sam, popolnoma sam je na svetu božjem, zapuščen od svojih dragih ... In tedaj pohiti tja na pokopališče, se razjoka na ljubi gomili, in tudi njegovo srce plaka po bridki izgubi ... Debele solze padajo na hladno zemljo, in goreče molitve plavajo pred prestol Onega, ki mu je vzel nad vse ljubljeno bitje ...

Da, jutri je dan, ki pokliče tolikim v spomin one srečne dneve, ko jim je še živela zlata mamica; jutri je dan, ki pokliče marsikomu v spomin one ure, ko mu je dobri učitelj dajal nauke za življenje, po katerih se mu je ravnati, da bo živel srečno in zadovoljno; jutri je dan, ko se marsikdo

spominja, kako se je igral z dragimi bratci in setricami, ki jih krije sedaj hladna zemlja. Kdo bi ne žaloval, ko kleči ob gomili svojih staršev, ob gomili drugih svojih znancev in prijateljev?

Le pomislite, otroci moji, kaj bi bilo, ko bi vam hipoma odnesli skrbnega očeta ali dobro mamico tja na samotno pokopališče; pomislite, kako bi vam bilo, ko bi vam položili vaše drage starše v hladno jamo ter jih zasuli s težko, grudasto zemljo! Srce bi vam hotelo počiti. In ko bi prišel dan Vseh svetnikov, bi napravili venec, pohiteli z njim na gomilo in molili ... A Bog obvaruj, otroci moji, da bi vas zadela taka nesreča, Bog obvaruj vaše starše še mnogo let zdrave in čile.“

Gospod učitelj si je otrl solzo, ki mu je privrela iz oči.

Tedaj pa dvigne tamkaj v prvi klopi mali, vedno bolehní Rudolf svojo tanko ročico v znamenje, da hoče nekaj povedati. — Rudolfa so vsi ljubili. Zaradi velikega siromaštva je zaostal v rasti in je bil bled in upadel kakor mrlič... Sirotek se je vsem smilil, in gospod učitelj je imel Rudolfa najrajši. Bil je bistro glave kakor malokdo. Na vsako še tako zvito vprašanje je vedel tako primeren odgovor, da so se mu vsi čudili...

Tako majhen, pa tako bistroumen! Ko so se učili v šoli, kako so znali Špartanci na vsako vprašanje kratko, a primerno odgovarjati, so se vsi ozrli na Rudolfa in si mislili: „Tudi ta zna tako govoriti kot Špartanci...“ Bil je Rudolf najpridnejši in najpazljivejši učenec v razredu in zato je tudi vedno dobro znal.

Tudi danes je ves čas poslušal gospoda učitelja in le tuptam si je otrl solzo, ki mu je pritekla na blede obrazek. Globoko v srce so mu segle besede učiteljeve. Roke je držal lepo na klopi in zrl neprenehoma v njegovo lice. Ko pa je gospod učitelj govoril o starših, ko je blagroval učence, ker imajo še ljube starše, ker imajo še dobro mamico, tedaj dvigne Rudolf tanko, koščeno ročico...

„No, Rudolf,“ pravi gospod učitelj, „kaj nam boš pa ti povedal?“ In Rudolf vstane, se upre ob klop in pravi z žalostnim, jokajočim glasom:

„A jaz je nimam več...“

In zajokal je na ves glas in z njim so zajekali vsi. Gospod učitelj pa se je spomnil na Rudolfovo uboštvo in tedaj je zaihtel tudi on... Stopil je k mizi, uprl glavo ob roko in zrl v knjigo. Debele solze so kapale na neme liste...

Ubogi Rudolf! Pred dobrim pol letom mu je živela dobra mamica, a sedaj leži tam na zapuščenem pokopališču... Rudolf je bridko čutil izgubo svoje mamice! Prej, ko je še živela, se mu je vendar malo bolje godilo! Sedaj pa, ko nje ni več, sedaj trpi pomanjkanje in glad... Tudi gospod učitelj je vedel, kako je na Rudolfovem domu. Oče je bil ubog rudar, in otroci so še vsi nedorasli.

Nihče pa ni ljubil mamice bolj nego Rudolf. Ko mu je umrla, in ko so že zabili rakev, se je sklonil Rudolf nad njo in prosil in klical solznih oči, naj mu ne odneso matere. Kdor je videl ta prizor, temu ne pojde nikoli iz spomina.

Vse to so vedeli učitelj in učenci in zato so tudi zaihteli, ko so slišali Rudolfove obupne besede.

Jesenska slika.

Spisal *Fr. Rojec.*

Vsak čas se zdi priroda krasna onemu, ki ima kaj čuta in smisla zanjo; vendar pa ni nikdar tako čarobnodivna in slikovita kakor v pozni jeseni, ko drevje in grmovje porumeni in pordeči ter sneg pobeli vrhove gorá. Občudovati tako prirodo sem imel posebno ugodno priliko dne 17. vinotoka t. l., ko sem se napotil po svojih opravkih v poldrugo uro hodá oddaljen kraj od svojega bivališča.

Zjutraj je bilo oblačno in deževno vreme. Drobne deževne kapljice so pršale izpod nizkega sivega obnebja, podolgovate štrenaste megle so zagrinjale vse višje kraje kroginkrog, in mrzel, snežen veter je pihal iz višav v nižave. Proti poldnevu pa so se dvignile megle z mokre zemlje v oblake, na severu se je pokazala poprečna proga jasnega neba, in s snegom pokriti hribi so se zabliščali na oni strani v čistem modrem ozračju.

Kmalu se je nebo popolnoma zjasnilo nad menoj, in vsa okolica je čarobno zažarela v dobrodejnih solčnih žarkih! Prelep razgled se je zopet odpiral mojim očem okolo po prostranem, pisanem svetu, ki so mi ga že malo prej zagrinjale puste in otožne jesenske megle.

Moja pot je zavila na desno v ozko in senčnato sotesko. Zato sem postal ter se še enkrat ozrl nazaj. Krasna jesenska prirodna slika se je razprostirala pred menoj.

Po robu ozke zelene planjavice drži gladka cesta, ki stoje ob nji telegrafični koli, in po sredi planjavice se vije vzporedno s cesto plitev potoček, ki je na nekaterih mestih obrobjen z nizkim sivim vrbovjem, a ponekod je njegova struga črez potrebo razširjena ter nasuta z belim peskom in kamenjem. Onkraj potočka se po ravninici mirno pase čreda rjavordečkaste in belolisaste živine, in malo proč kurijo pastirji ogenj, ki se dviga izpod njega prozoren, sivomodrikast dim. Na levi drži črez potoček lesen mostič, pred katerim sanjavo stoji par starikavih vrb s čokatimi in začrnelimi debli, na drugi strani mostiča pa je postavljeno leseno znamenje s podobo Križanega. Od ceste pa črez mostič drži rjavkasta poljska pot, ki se vzpenja onkraj mostiča v klanec ter se kmalu skrije za jarki in grmovjem. Za planjavico se polagoma dviga svet v podolgovat, srednjevisok holm, ki ga pokrivajo v znožju senožeti z redkim, zeleno in rumeno pisanim grmovjem ter s skalnatimi grički, na vrhu pa se razprostira preko njega proti desni polje z raznobarvanimi njivami, a sredi polja je kmetiško selišče z ličnimi belimi hišami in vsakovrstnim sadnim drevjem. Sadna drevesa se lepo žare v živih jesenskih barvah, najlepše med njimi pa so visoke črešnje, ki imajo pri tleh jasnorumeno, v vršičkih pa zagorelordečo obleko. Na levi za mostičem opasuje holm nizek gozd z zeleno, rumeno in rdečkasto pisanim listnatim drevjem, a vrh tega gozdiča kakor tudi ves holm tja do vasi, ki stoji za njim, obrobļjata temno in višnjevkastozeleno smrečje in borovje.

Največji čar vsi tej prirodni sliki pa dajejo v ozadju se dvigajoče škrbaste Karavanke, ki so od vrha pa doli do sredine pokrite z novopadlim snegom. V znožju, kjer raste listnato in jelovo drevje, so rahlo nadahnjene z vijolčasto-modro ter rjavordečkasto barvo.

Kakor omamljen sem gledal to krasno prirodno sliko, in v duši so se mi budili sladkotožni čuti in spomini.

Kje si, domači slikar, ki bi s toplim čutom in ljubeznijo vpodobil ta divni košček naše zemlje slovenske sebi v ponos in slavo ter v čast in izpodbudo svojemu narodu?! Zakaj se naši slikarji najrajši mude v mokrih, blatnih in dolgočasnih nižavah, zakaj se tako poredkoma in tako težko kdo izmed njih vzpne s svojim čopičem do teh čarobnih planinskih krajev, kjer se na malem prostoru družijo vse prirodne krasote v enotne, popolne slike?!

Ko sem se proti večeru tistega dne vračal proti domu, mi je zopet priplavala pred oči zgoraj popisana prirodna slika, in tedaj sem jo spotoma lahko ogledoval dlje časa.

Solnce se je bilo že nagnilo globoko nad gore, in težka vijoličasta senca je padala od dvovrhega Stola na sosedno Zelenico. Še nekoliko hipov, in poslednji solnčni žarki so z rožnato barvo oblili snežene gorske vrhove in nato hitro ugasnili. Takrat pa se je dvignila iznad gozdiča, ki me je skozi njega vodila pot, jata črnih kavk ter se s kričečimi glasovi še nekaj časa podila semtertja po zraku, preden se je zopet spustila proti zemlji ter se frfetaje poskrila po drevju. Tamkaj za temnim robom smrekovega gozda so žalostno zabrnili zvonovi v slovo nekomu, ki več ne bo gledal te lepe božje prirode, te divne zemlje slovenske!

Zajček in zelje.

Spisal E. Gangl.

estradan in onemogel pride zajček do zeljnika.

Sline se mu pocede po sladkem založku, a obenem ga obide strah, da bi se mu ne pripetila nesreča, ako bi se lotil zeljnatih glav — nepoklican in nepovabljen.

„Dober dan, ljubo zeljice!“ pozdravi zajček in prijazno pokima z glavo. „Tako bi te rad malo povohal. Rad te imam, zato te naj poljubim na košato tvojo glavico.“

Zelje pa, ki je videlo zajčkovo ubožstvo in vedelo, kje tiči vzrok njegovi vljudnosti, se je posmejalo in reklo: „Ne poljublaj me, ampak pojej me! Če me ne boš ti, me bodo ljudje. Rajše pa se žrtvujem tebi, ker si lačen in ubog.“

Zajček se je lotil zelja in ga hvalil, kako je dobrega srca.

Razstava učil v Ljubljani.

Poroča *Lad. Ogorek*.

Začetkom meseca kimavca t. l. je bila na dekliški šoli pri svetem Jakobu v Ljubljani znamenita razstava učil, to je vseh tistih pripomočkov, priprav, podob, knjig, zemljevidov i. t. d., ki jih rabijo učitelji in učiteljice, da čim bolj olajšajo pouk mladini in ji napravljajo učenje prijetno, vabljivo in uspešno.

Na sto in sto ljudi, ki se zanimajo za naše šolstvo, si je ogledalo razstavo. Splošno so menili obiskovalci: „Kako srečna je mladina, ki hodi dandanes v šole, ko jo uče vse drugače in vse pripravnejše, nego so poučevali nas v starih časih.“

Razstava učil v Ljubljani nam je dokazala, da ni predmeta v ljudski šoli, ki bi ga ne mogel učitelj poočititi s podobo ali s predmetom samim.

Učila za opis Avstrije.

Kar se uči mladina v prirodoslovju — vse to vidi na raznih pripravah, da ji je lahko umeti posamezne prirodne pojave (elektriko, magnetizem, svetlobo i. t. d.). Pouk v prirodopisju ji lajšajo najrazličnejše podobe ali pa živali, ki so tako umetno pripravljene in ohranjene, kakor bi stale žive pred nami. Zgodovinski možje in dogodki so upodobljeni v lepih kipih ali slikovitih podobah, ki se vtisnejo mladini neizbrisno v spomin. Zemljepisni pouk

napravljajo vrlo zanimiv zemljepisi, podobe krajev in znamenitosti, razni pridelki in izdelki, ki jih gledamo ali v podobi ali v naravi. Tako je mogoče mladini prepotovati v učni sobi ves svet in se seznaniti z lepotami in posebnostmi domovine. Tudi zgodbe svetega pisma kažejo mladim učenjakom lepe podobe.

Razstava je dokazala, kako si prizadeva učiteljstvo, da bi se mladina mnogo in s čim manjšim naporom naučila v šoli.

Učila za prirodoznanstvo.

Bila pa je razstava poučna tudi zategadelj, ker je bilo videti tamkaj mnogo pismenih in risarskih izdelkov, ki so zrasli pod rokami marljivih slovenskih šolarjev in šolaric. Strmé so gledali ljudje, kaj in koliko zna naš mladi svet, ki si bogati v šoli glavo z zakladi znanja in plemeniti srce z lepimi nauki in zgledi.

Vsa razstava je bila lepo izpričevalo blagega stremljenja naših šol, ki hočejo vzgojiti slovensko mladino v poštene ljudi in zveste državljane.

Iz šolskih zvezkov.

Iz zvezkov III. razreda na Pristavi.

Zvon.

Iz bakra in kositra, ki ga zmešajo, ulivajo zvonarji zvonove. To zmes imenujemo zvonovino. Kadar je zvon ulit, ga krstijo, mu dajo ime in botra.

Kaj lepo je videti, kadar peljejo ovenčane zvonove k fari. V vsaki cerkvi so navadno trije zvonovi, ki zvonijo razen Velikega petka vsak dan. Zvon nam naznanja časih žalostno, časih veselo novico. Prav žalostno pojo zvonovi, kadar spremljajo mrliča na pokopališče. Zvečer zvonijo večno luč ter tako naznanjajo ljudem, naj molijo angelovo češčenje. Drugikrat zopet pozvanja zvon v znamenje, da nese duhovnik bolniku zadnjo popotnico. Časih zbudi zvon človeka iz spanja. Tedaj naznanja, da nekje gori. Zvon vabi ljudi, naj hité gasit. Velike praznike nam naznanjajo zvonovi s slovesnim pritrkavanjem.

Jerica Jerankova.

Cvetice.

Razne cvetice nam naznanjajo konec zime in prihod pomladi. Prvi oznanjevalci zaželenene pomladi so beli zvončki. Kmalu za njimi zacveto trobentice, marjetice, nunike, zlatice in druge. Meseca majnika cveto bele, dehteče šmarnice, ki pa ljubijo senco, zato je njihovo domovje v gozdu. Imamo dvojne cvetice: vrtné, ki jih moramo zasajati in gojiti, in poljske, ki nam zrastejo same. Cvetice nam je ustvaril Bog, da nas razveseljujejo. Nekatere nam služijo tudi za zdravila.

Ana Kosova.

Cerkev.

Vsaka fara ima svojo cerkev. Cerkve so zidane in krite z opeko. Vsaka cerkev ima zvonik, kjer vise zvonovi.

Znotraj ima cerkev oltarje, prižnico, kor, klopi. Stene so poslikane z mnogimi svetimi podobami. Na velikem oltarju je tabernakelj, kjer je sveto Rešnje telo. Pred oltarjem bere duhovnik mašo. Cerkev je znotraj obokana.

Marija Kregarjeva.

Sanje.

*Zvezdic migljanje
polni nebo,
angeli sanje
deci nesó.*

*Lepih igraček
poln naročaj,
v mleku kolaček —
aja-tut-aj!*

*Angelske zbira
dete darí,
k zvezdam upira
v sanjah oči.*

*V brado se belo
Bogec smehlja,
dete veselo
z njim se igra . . .*

*Jútro se zdrami,
sanje zbeže,
detece k mami
širi roké!*

Fran Žgur.

Detetu.

*Zaprímo vrata, hitro . . . Prav!
Čuj, zunaj plazi se bavbav,
iz temnega ušel je lesa.
Zdaj išče, koga bi hamham,
a če bi hotel, dete, k nam,
zagrabit — hop! — ga za ušesa
A dasi hud — je brez moči
tam, koder dete v zibki spi,
čuvaj nad njim — nebesa!*

Fran Žgur.

Gospodek.

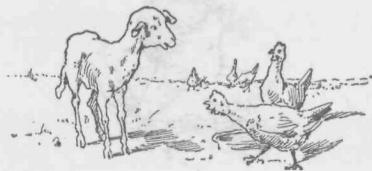
Očetov klobuk na glavo
in palico v rokó!
Vsi bodo ljudje govorili:
„To vam je gospodek, to!“

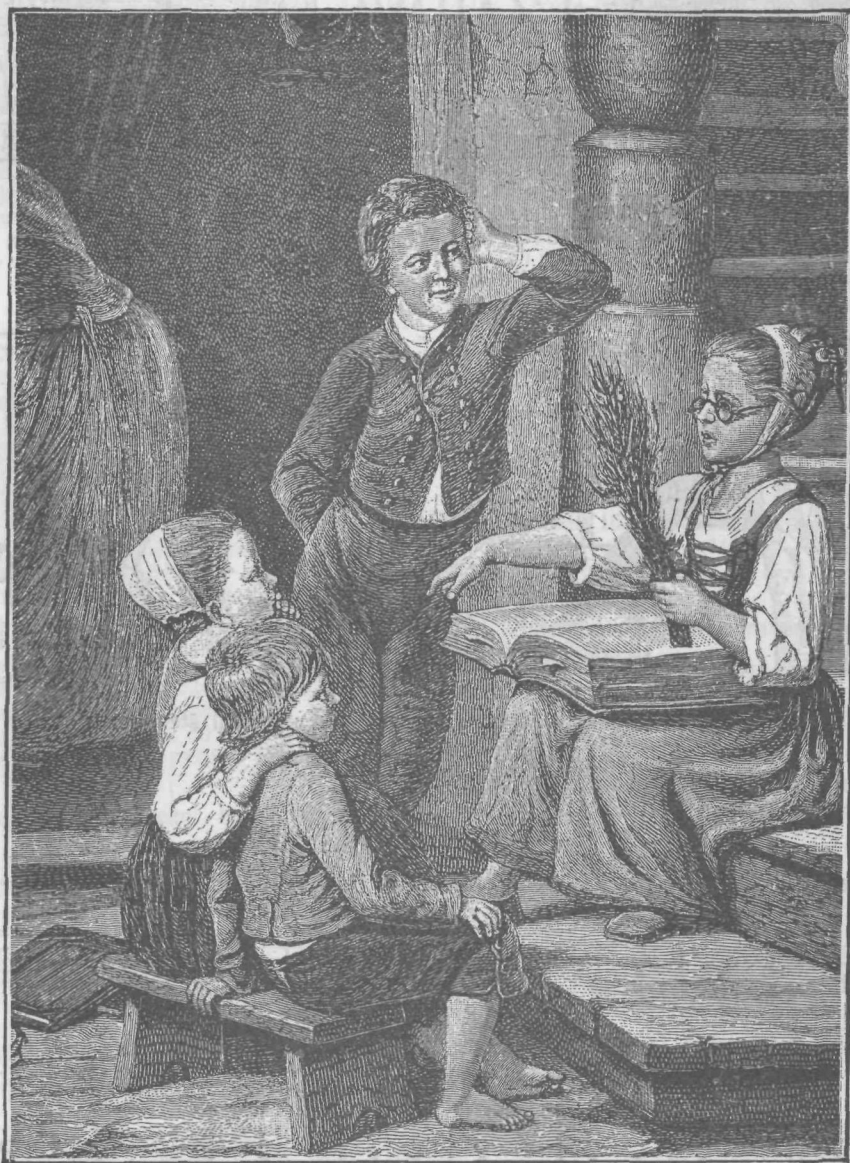
Če sestrice se posmehuje,
kaj to je meni mar;
da bodo ljudje se čudili,
le to je glavna stvar!

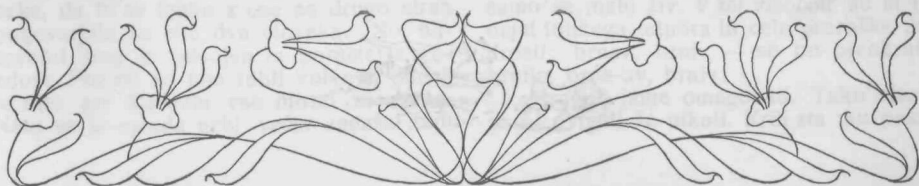
Dovolj je majhna glava,
prevelik je le klobuk,
zato mi kar čez ušesa
zdrči porednež — smuk!

E. Gangl.

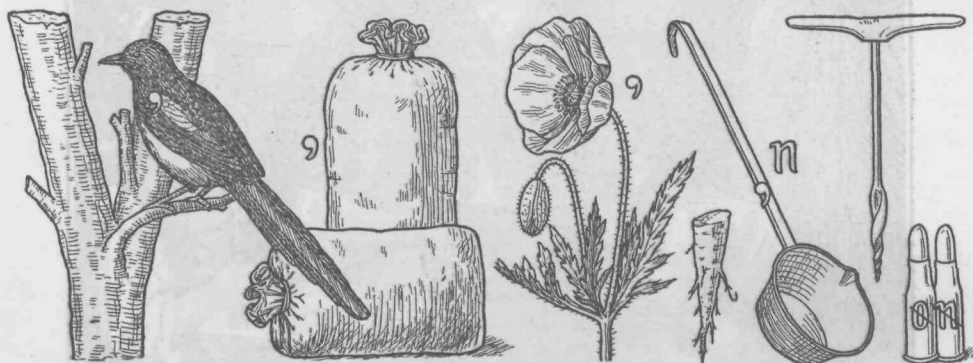
Stroga učiteljica.

Zastavica v podobah.

Priobčil *Fr. Rojec.*

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

V slovo.

Zmerno.

Besede zložil *E. Gangl.*

Uglasbil *Iv. Kiferle.*

mf *f*

Z Bo-gom, lju - be ptič-ke mo - je! Nas o - stav-lja - te se-
 Naj se dvig-ne du - ša mo - ja z va - mi v si-nje da - lje

mf *f*

daj: Hlad-ne sa-pi - ce pih - lja - jo, vam cve - te na ju-gu raj!
 zdaj, da se v sr - cu mi raz - gr - ne zla - to - zor - ni, več-ni raj!

Kako dolgo žive živali.

Domače živali žive vobče dlje kakor pa njihove divje sorodnice. Pes živi do 20 let, volk ne živi toliko časa, lisica pa samo 15 let, seveda — ako pogineta ta dva pasja sorodnika naravne smrti. Mačka dočaka starost 15 let. Prašiči doživijo celo 40 let; vendar sta meso in slanina starih prašičev trda in neokusna. Srednja največja starost konja znaša 26 do 27 let, čeravno je neko kljuse dočakalo starost 62 let. Domači zajec živi 7, divji zajec pa 8 let, seveda — ako ga ne ustrelj lovec ali pa se sam ne ujame v zanjko. Navzlic vsi živahnosti in previdnosti pogine vervečja že v sedmem letu, a krotka kamela živi jako dolgo — večkrat celo 100 let. Medved konča svoje življenje že z 20 letom, lev živi pa dlje, tudi do 70 let. Slon je pa, ako ne kralj, vendar očaj med živalmi ter dočaka povprečno starost 100 let, pa tudi celo do 400 let. Debela koža pa ne zavaruje vedno dolgega življenja. Nosorog, ki na njegovi koži odleti puškina krogla, pogine navadno z 22 letom.

Biseri cesarice Elizabete.

Pokojna avstrijska cesarica Elizabeta je imela krasne bisere, ki so pa sčasoma izgubili svoj blesk. A ta prvotni blesk morejo zopet dobiti, ako leže več časa v morski vodi. Sedaj so shranjeni v kletki, ki je globoko pogreznjena v Atlantskem oceanu, v kraju, ki vedo zanj le dve ali tri osebe. Ko so jih pogreznili v morje, so rekli, da jih bo treba 30 let hraniti v morju, preden se jim vrne prvotni blesk.

Koliko bi veljal vozni listek III. razreda od zemlje do solnca.

Neki Američan, ki gotovo nima skrbi za vsakdanji kruh, je izračunal, da bi veljala vožnja v III. razredu po železnici — ako bi se seveda dala napraviti — od zemlje do solnca ravno 930.000 dolarjev (1 dolar = 4,93½ K). Po hitrosti 60 km v eni uri bi potovali do solnca 2,500.000 ur, t. j. 104.163 dni ali 285 in pol leta.

Z volkovi je tulil.

Neko zimo — dolgo je že tega — je služil pri Kodretu v Rebri hlapec Jeronec. Hiša stoji na samoti, globoko pod njo šumi voda, valeča se med skalovjem hrupno naprej. Nasprotni breg je prav tako strm in zaraditega soteska med obema tako ozka, da bi se lahko z ene na drugo stran pogovarjala za silo dva človeka. No, nasprotni breg je odsojen in porastel z gozdom. Pozimi so tam tulili volkovi, dočim je bilo pri Kodretu vse mirno in varno. Nato se je menda neki večer zanašal tudi

Jeronec. Z gospodarjem sta bila namreč pravkar prevrtala novo pesto (srednji del kolesa) za voz, in hlapec je pesto nastavljal na usta in zatrobil — prav tako kakor so tulili volkovi na nasprotnem bregu. Gospodar ga svari, češ, da ni dobro klicati volka. Toda Jeronec je bil prepričan, da zveri ne morejo preko vode in je nadalje oponašal volkove, a kmalu je odmevalo tulenje volkov pri vodi, kmalu preko vode in prekmalu pred Kodretovim pragom. Kodre je dejal mirno: „Z volkovi si tulil, pa bodi še poslej njih gost. Jaz grem v svisli. Lahko noč!“

Milo je prosil Jeronec, naj mu gospodar pomaga odgnati volkove. Znosil je za vrata vso hišno opravo, pripravil sekiro in koso, in mrzel pot ga je oblival. Gospodar mu je dejal zjutraj: „Ne kliči volka, kadar ni potreba!“ /vo.

Zamorci v Združenih državah.

V Združenih državah v Ameriki je 9,204.631 zamorcev, 77 odstotkov je poljskih delavcev, 21.000 je tesarjev, 20.000 brivcev, ravno toliko zdravnikov, 16.000 pridigarjev, 15.000 zidarjev, 12.000 izdelovalcev ženskih oblek, 10.000 strojevodij in kurjačev, 5000 črevljarjev, 4000 muzikov, 2000 igralcev in 1000 odvetnikov.

Naše podnebje se izpreminja.

Vsaki 21.000 let se izvrši ta izprememba. Zemlja je bila v najmrzlejšem podnebjju pred 11.000 leti, v najgorkejšem pa l. 1250. po Kristusu. Od leta 1757. se je povprečna letna toplota znižala za kake tri ali štiri stopinje. Živ dokaz za to imamo v deželah, ki so bile pred več stoletji še primeroma obljudene in tople, a so sedaj gole ledene puščave kakor je n. pr. Grenlandija.

Obema se je preobrnilo.

Kragulj je zgrabil mačka in ga odnesel izpred hiše visoko v zrak. Neusmiljeno so mačka tiščali ostri kremplji, in glasno je tožila žrtev roparske požrešnosti: brnav — brnav — brav! Kremplji so se zaželi v kožo in meso, in kragulj se je dvigal višje in višje. Iz nedozirne višočine je mislil namreč mačka izpustiti na tla, da bi se ubil, ker v pošten boj se z mačkom ne upa niti kragulj. Maček spozna zavratno namero sovražnikovo in se izkuša s poslednjo močjo rešiti kraguljevih krempljev, če gre tudi še nekaj mehke dlake v zrak. Kragulj je pa mislil, da je maček že onemogel ali celo samo še malo živ. V tej višočini se ni nadejal tolikega odpora in celo proroške modrosti: brnav, brniv — se bo preobrnilo, brnilo, brna-av, brniv!

Kragulj jame omagovati. Tako visoko se ni dvignil še nikoli. Krili sta mu pešali,

krempļji tudi niso mogli več tako trdo držati mačka. Ta se zasučje in nagne kragulja na stran, da se je z eno perutnico komaj vzdrževal v zraku. Tedaj pa mačji krempļji v oči, vrat in prsa, da so pernatí kosmiči napravili kar črn oblak v ozračju. Kragulj je oslepel na eno oko, drugo je imel ranjeno, da ni videl ničesar in se nehote spuščal na zemljo, kolikor mu je dovolil maček.

„Ali nisem rekel,“ pravi slednjič mačja dlaka, „da se bo preobrnilo? Sedaj sem jaz na vrhu, prej si bil ti. Na tleh sva. Izpusti me, da se odpočijem ali ti pa razparam prsi in izkopljem hudobno srce, pa brzo!“

Kragulj se ni mogel braniti; vdal se je in potožil:

„Kaj takega se mi še ni pripetilo.“

„Meni tudi ne!“ se zasmee izpod varnega grma maček ter vošči lačnemu sovražniku dobro slast! Potem zbeži domov.

Poslej kragulj več ne odnese mačka izpred hiše.

Ivo.

Rastlina, ki najhitreje raste.

Rastlina, ki najhitreje raste, je neka vrsta fižola, imenovana kudzu. Raste v tropičnih deželah. Ta rastlina zraste v treh mesecih 30 m visoko.

Največja cvetica na svetu.

Največja cvetica na svetu je baje takoiimenovana „bolo“, ki raste na filipinskem otoku Mindau. Ima pet cvetnih listov. Vsak je širok en meter. Dobili pa so tudi že cvet, ki je tehtal približno 10 kg. Ta cvetica raste na najvišjih gričih otoka kakih 800 m nad morjem.

Ogromna goba.

V Schwarzauu je našel neki krojač gobo, ki je tehtala 2 kg 900 g in ni strupena. Gobo so poslali v prirodoslovni muzej.

Kje pade največ dežja.

Največ dežja pade v Debundži v Kamerunu, in sicer 14 m in 133 mm, v Kera-punji v Indiji ga pade povprečno 11 m in 225 mm na leto. V Parizu in okolici pa ga pade na leto samo od 320 do 378 mm. Sodijo, da imajo največ dežja oni kraji, ki leže blizu visokih gor ali toplega morja.

Največ njiv.

Največ njiv v Evropi imajo Nemčija, Francoska, Belgija in Italija, največ pašnikov in travnikov pa Angleška.

Zdravljenje ozeblina.

V najnovejšem času zdravijo nekateri zdravniki ozeblino tako, da polagajo nanjo s špiritom napojene, večkrat skupaj zložene tenčice. Vrhov teh povijajo kako tvarino, ki ne prepušča mokrote (n. pr. gutaperčo), čez vse pa napravijo dobro obvezo. To ponove trikrat do petkrat, potem pa izgine ozeblina. Nekateri zdravniki priporočajo, da je dobro ozeble roke ali noge držati kakih 10 minut v vodi, ki je gorka 32 do 35 stopinj. Tudi to prežene ozeblino.

Vrednost dragega kamenja.

Vrednost vsega dragega kamenja na vsem svetu cenijo na 2160 milijonov K. V Južni Afriki je toliko dragega kamenja kakor po vseh drugih delih sveta.

Pes — rešitelj.

V Meklenburgu na Nemškem je zbudil nekega tvorničarja njegov pes s praskanjem po vratih njegove spalnice. Ko je tvorničar vstal, je videl, da gori v sobi, ki je tik spalnice. Brž je pogasil ogenj in preprečil nesrečo.

Rešitev besedne uganke v deseti številki.

Misel.

Prav so jo rešili: Srečko Ferjančič in Leopold Armič, realca v Ljubljani; Roman Vene, učenec v Il. Bistrici; Lavoslava, Sandra in Vida Samsa v Il. Bistrici.

